

Antiquae Lectionis Tomus ...

Bipartitus, In Qvo L. Vetera Monumenta, Nunquam Visa, Pauculis Exceptis -
Quorum Catalogum versa pagina indicat

Canisius, Heinrich

Ingolstadii, 1604

Serapion Episcopus contra Manicaeos.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-64177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-64177)

Beati

SERAPIONIS

EPISCOPI THMVEOS

Aduersus

MANICHÆOS

LIBER.

Nunc primùm in lucem editus.

Interprete

Francisco Turriano Socie-

tatis I E S V.

S. Hie

S. Hieronymus lib. de viris
Illustribus.

Serapion ^{duxerit} Aegypti urbis Epi-
scopus, qui ob elegātiā ingenii, cog-
nomen Scholastici meruit, carus An-
tonio Monacho. edidit aduersum Mani-
chaum egregium librum, & de Psalmorum ti-
tulis alium, & ad diuersos utiles Epistolas;
& sub Constantino principe etiam in confes-
sione inchoatus fuit.

Martyrologium Romanum die
21. Martij.

Alexandria beati Serapionis ana-
choreta & Episcopi Thmucos, ma-
gnarum virtutum viri, qui Aria-
norum furore in exilium actus migravit ad
Dominum. In qua verba Illustriss. Cardin.
Baronius. De eodem Serapione Beda, Vsu-
ardus,

ardus, Ado, & alij. licet eum tantum dicant
Anachoretam. verum insignem illum Sera-
pionem ab Athanasio fuisse ordinatum Epi-
scopum, constat ex Epistola eiusdem Atha-
nasia ad Dracontium. Exstat de eo Alexan-
dri Episcopi Thessalonica ad Athanasium E-
pistola, quam intexuit idem Athanasius in
Apologia secunda. Agit de eodem S. Hierony-
mus lib. de Script. Ecclesiast. & in Episto. ad
Magnum 84. Ad hunc Serapionem exstat
Epistola insignis eiusdem sancti Athanasii
aduersus eos, qui musitare incipiebant, Spi-
ritum sanctum esse creaturam. Item commē-
tarius de blasphemia in Spiritum sanctum, &
Epistola alia de morte Arii, & statu illius tē-
poris.

Fuit autem Serapion noster Episcopus
Thmueos; sic dicta ciuitas in Ægypto ab hir-
co, ut testatur S. Hieronymus contra Iouini-
anum lib. 2. Thmuis, inquit, interpretatur
hircus; Meminit eiusdem ciuitatis Cassia-
nus Collat. 14. cap. 5. & collat. 16. cap. 1. Posi-
ta hac ciuitas erat in ea Prouincia Ægypti,
dicta Scethi, quæ & à Scythis Orientalibus

Scythia appellata saepius reperitur: à Scythis enim Aegyptios fuisse debellatos, auctor est Iustinus hist. li. 2. de eremo Scethi, quae & Scythia dicitur, frequens est mentio apud Pallad. in Lausiaca, Euagr. Casian. Sozomen. Nicephor. & alios. De urbe Scethi & Scythiaca regione meminit Ptolemaeus lib. 4. Quod dicta ciuitas Thmucos in Scethi fuerit, constat ex Epistola S. Germani Capuani Episcopi, & aliorum legatorum ad Hormisdam Papam, quam habemus apud nos m. s. in qua leguntur de Monachis Scethi seu Scythia: Isti de sua prouincia Episcopos accusant, inter quos est Thmuitana ciuitatis Antistes, &c. Hac Baronius. Quae sequuntur, Ortelinus in Thesaurio suo Geographico. Thmuis Aegypti urbs Metropolis Stephano & Ptolomeo, atq; in oraculis Sibyllinis. Item apud D. Athanasium. Thmuis legit Ammianus: & Thmuis Antoninus. Thmois liber Notitiarum. ^{Scythia} Nomputo legi apud Herodoti Euterpen pro ^{Scythia} Scythia. Non est in Scythiaca regione, ut quidam vir doctus vult. Consule nostram Aegypti veteris tabulam. Ita Ortelinus.

SERA-

SERAPIONIS
EPISCOPI THMV.
LOS ADVERSVS MA-
nichæos liber.

Oluit errorem veritas, & extinguit fallaciam, & omnis mendacii ortum intercipit, ac prohibet. Obsecremus igitur Dominum Iesum, qui est veritas, ut illuminet mentem nostram, ut neque fallacia mentem capere possit; nec error vincere. neque si ceperit, aut vicerit, firmani, & stabilem victoriam obtineat. Solummodo enim si appuerit, & radios veritatis suæ emiserit, fallaciam quidem inductam dissipabit; mentem verò extra errorem conseruabit. Ipse enim clamat, ego sum via, veritas, & vita. Ipse præcipit: attendite à falsis Prophetis, qui veniunt ad vos in vestimentis ouium, intus autem sunt lupi rapaces. Quia enim illorum modus fraudulentus erant, & mores simulati, non celauit eos veritas, sed nudauit, permittens, ut quod in mente latet, ab eo, quod extrinsecus fictum & simulatum est, tegatur, ut ipsa fallacia deprehensa infirma fiat in eorum argumentis, ut ne neminem irretire queat.

Est igitur malitia multiformis, & multipartita, in varias argumentationes fusa. Cuius partes quædam nocentiores sunt, & magis mortifera. quam obrem neque minora tacenda sunt; neque maioribus parcendum; cum sciamus minores quidem partes vitii minora dam-

Δ 3 aa

na parere; maiores verò magna. Qui enim in grauioribus labitur, grauioribus poenis punitur: & qui à maiore deceptus est, maius supplicium sustinet. Ponderantur enim fallacie; ponderantur etiam peccata. & qui ponderatur, pro grauitate ponderis supplicium reportat. neque quicquam qui iudicat, non ponderatum relinquit. Quin etiam vniuscuiusque, qui sefellit, fallaciam & facilitatem eius, qui deceptus est, demens poenam decernit: quocirca studendum est, vt ne minima quidem fallacia capiamur, siquidem minima fallacia instar scintillæ, naçta materiam assensionem animæ, incendiū magnæ flammæ efficit: multi enim principio ex paruo errore cæpto, in pelagus erroris dilapsi, & effusi sunt.

Idcirco curandum est, vt ne minimo quidē errore labi contingat. pulcherrimo animæ propugnaculo ædificato, ne maiore capiamur. Qui enim in paruis labitur errore, labetur aliquando in maioribus. & qui non est seductus à paruis, erit ita contra maiora munitus, & tutus, vt ei resisti non possit. Quia igitur si multi lupi pelles ouium induti, gregem inuaderent, non sileret pastor, sed gladium vibraret, vt in tuto gregem collocaret, nudans, & patefaciens conatum ferarum: Ecce multi sunt, qui exlerunt, & hic, atq; illic errant, pro pellibus ouium nomen Christi induti, qui se quidem dicunt, quod non sunt, quod autem sunt, dici nolunt; sed suam improbitatem amictu nominis tegunt, qui commune quidem habent nomen, student verò, vt nomen Christi funditus deleant: qui contra Iesum militant, & Iesum inuocant. Hæc est difficillima omnium improbitas, nomine Christi appellari, & Christum oppugnare. Etenim quia non potuit peruersitas contra Deum bellum gerere, vsa est nomine, vt vsu nominis opinionem imprudentibus iniiciat, vt quasi Christi familiaris hic, & illic, vt libet, eos, qui in Saluatorem crediderunt, perdat. Sic Valentinus exiuit; sic Marcion; sic Sitianus; Aliunde verò etiam Phanius. Postrema abortio improbitatis, quæ omnes aliorum improbitates extenuauit, & maiore improbitate aliorum improbitates in secundis posuit, furor Manichæi est; & in Prophetis scriptum est, propter nimiam negligentiam Hierusalem, justificata est ex te Sodoma. Multæ quidem paulò ante opiniones absurdæ, & falsæ extiterunt, quæ cum magnitudine prauæ opinionis Manichæorum comparatæ, moderatæ sunt, cum sint alioqui in pelagus inundantis prauitatis demersæ.

fort. Schy-
tianus,

Ezech. 16.

Et

Et ut non leuiter absurda refellere aggrediamur, & nominibus eorum tantum vsi videamur sine conclusionē argumenti, quae est & modus est, ad eorum accusationes accedere, age, conferamus nos ad ad rationem demonstrantem, ut illorum errores soluamus, & veritatem in medium producamus. Est igitur vitium ex pers substantia, & non per se existens, actio potius, quam essentia, siue substantia & actio, ex electione proficiscens eorum, in quibus electio agrotat atq; actio, quae accidit quidem, facile verò ab iis, qui agrotauerunt, abscedit. Sin verò accidisset quidem, sed non abscederet, dici posset, non esse quidem per se vitium; neq; posse tamen substantiam esse vnquam absq; vitio. Quod si accidit electio, facile autem separatur, ut rursus quod vitio subiectum erat, purum reddatur, neque vitii signa, ac vestigia habeat, erit vitium neq; per se nihil; neq; aliquid quod per se esse queat; neq; quod semper sit, sed potius deletur, & dum deletur, conuincitur non posse per se esse; & quandoque non fuisse, quin potius paulo ante ex electionis inualetudine prodidisset. Quod autem non reperitur anima secundum substantiam mala sic natura facta, neq; corpus per se, substantia malum, testantur rationes & actiones: Etenim si temperantia virtus est, corpus verò substantia malum, non posset reperiri corpus temperans, ne corpus, quod substantia turpe & viciosum est, corpus virtutis efficiatur. Cū enim corpus se temperat, corpus virtutis factum est, & corpus virtutis est, & quia corpus virtutis est, potest esse templum. Si enim omne corpus libidini deditum esset, & non posset reperiri in corporibus temperantia, potuissemus attribuere substantiae corporum, substantiale malum. Sin verò vsque eò processerunt corpora, & tantopere honorata sunt, ac tantam temperantiam induerunt, ut domus fiant auctoris, & conclauē Domini, ut pater & filius ad ea veniant, & in eis habitare velint, quomodo non est absurdū, & ridiculum quod aiunt?

Ioan. 14,

Ecce enim Paulus alicubi ait: an nescitis, quod corpora vestra templum sunt Spiritus sancti? Deus autem per Prophetam promittit, inquit: habitabo in eis, & inambulabo, & ero ipsorum Deus. Haec scriptura & menti suadet; & corporibus attestatur, & substantiale malum expellit: Studium verò actionis rem efficit, cum enim idoneam vitam & aptam reddit, tunc talis fabrica in corporibus redatur, ut possint corpora Spiritui sancto deseruire, deseruire ite m rationi. Quomodo igitur potest lingua cogitatis inseruire? Si enim lingua

1. Cor. 3,

lingua

lingua mala est, mens autem bona, quomodo potest societatem cum cogitatis habere, notiones in lucem interpretatione proferens? Sicut enim ex libidine non gignitur temperantia, sic fieri non potest, ut ex malo secundum substantiam aliquid honestum proficiatur. Cum igitur singula membra consideraueris, auditum, aspectum, linguam, alia membra, & videris facta esse instrumenta præceptorum, quæ didicimus, tunc corpus quidem laudabis, & non vituperabis, videbisque facta esse, hæc esse pura, ac munda. execraberis autem fraudulentum veritatis inimicum.

Quod si quæ partes corporis semper essent temperantes, nunquam in pigritia, alia verò semper pigrantes, nullam partem temperantiæ amplectentes, dici posset, diuisionem esse in corporibus, & partes quasdam sic natura factas esse, quasdam verò aliter, essetque in hoc ratio eorum infirma, non enim jam de totis corporibus eorum disputatio esset si tali hypothese vterentur. Sed facillè rursus sic redarguuntur: Quomodo enim possunt corporum eiusdem substantiæ duæ contrariæ naturæ ab eadē substantia subsistere? eademque substantia in naturas duas diuidi? ut hæc pars sit semper mala, altera verò semper bona; & ut se recipere non possint, secum pugnent, à se intereant, in vsu atque exercitatione se interimant, cum alioqui substantia nunquam secum pugnet, sequitur tollat. si talia inquirantur, rursus ipsorum questio nugatoria, & fatua apparebit.

Sin verò non sic sunt corpora, nec alia quidem semper sunt in virtute temperantiæ, alia verò semper in pigritia, sed metus est de temperantibus, ne quando propter negligentiam temperare pigrentur: Multa enim jam corpora ob virtutem temperantiæ clara, capta sunt, & ea æstus libidinis absorbit: sed rursus spes est de impudicis, & libidinosi corporibus: siquidem multa jam quæ in pigritia & ignauia fuerunt, tantos progressus in continentia fecerunt, ut neque signa veteris incontinentiæ retineant: & ab omni ruga, & macula vetere propter reditum ad meliorem vitam liberata sint. Cum igitur ait Euangelium, quod publicani & meretrices præcedunt vos in regnum cælorum; & cum Paulus: fide Rhæab meretrix non perierit cum incredulis, cuius substantiæ vel naturæ erant corpora? si enim bonæ, quomodo fuerunt pigra? si malæ, quomodo temperata? si verò à pigritia ad temperantiam translata sunt; & aliquando quidē fuerunt pigra, quandoque verò temperata, & potuerunt pigrari, & potuerunt temperare, id quæ testantur mutationes. Soluta est natura.

ra. Ostensa est electio, & non est corpus substantia malum, quin potius electioni deseruiens, & minister electionis, & non natura; idque futurum, quod electio dederit, ut sit.

scilicet, corpus virtutis, aut corpus vitii,

Cum enim mens disciplinis susceptis, amore disciplinarum teneri coepit, tunc corpus à motibus, qui illiciti, & prouocant, solutum & expeditum, tranquillitatem magni facit, & quin actionibus deseruiat, non repugnat. eum verò desidia, & mollicies animi illiciti, & tanquam dissolutio, & mollitia mentis exilit, tunc perturbatio corpori adscribitur; & nihil aliud inter utrumque intermedium cernitur: estque verum quod scriptum est, ecce posui coram te mortem, & vitam. elige, quod vis, ut quod iustum est, qui elegerit ad vitendum, de eo ratio in iudicio ab eo repositatur; & non coactus ad aliquid, excuset vim & necessitatem in eo, quod egit; neque sic natus, extra querelam, & culpam sit, quia natura repugnare non potuit. Cumque utrumque in potestate habeat, & ad eligendum dominus sit, iudicii proprii rationem reddat, & se defendat. quod enim elegerit, volens elegerit. Idcirco de voluntario iudicium subit, qui voluntate sua se ad actionem rerum applicauit. Si hæc non ita sunt, frustra Sancti coronabuntur: frustra mali cruciabantur, si actionis causa non adscribitur facientibus.

Ier. 21, 8, Eccl. 15, 18.

Quid igitur Manichæos mouit ad inferendum corporibus accusationes, & vituperationes? quos tum quæ scripta sunt, tum quæ à patris dicta, abunde accusant. temperantia enim, quæ in actione posita est, testimonium tribuit corpori temperanti. Scriptura autem, quæ clamat: exhibete corpora vestra hostiam viuente, Deo placentem; satis argumentum concludit. non enim Deus, quod non est suum, approbat, & amplectitur; neque quod ab alio fictum & simulatum est, requirit, ne qui alios de violentia accusat, ipse violentus existat. & ne quid desideret, quasi ipse facere non possit. Si enim vult, id quod honoratum est, ut corpora sint in virtute temperantia, quomodo non fecit, quod volebat? Sin verò fecit quidem non ipse, sed sic sunt natura facta, ut essent mala, quomodo naturam commutauit, ut non amplius haberent naturam propriam, nec essent mala, sed essent honesta? Si autem potest natura verti, ac mutari, quomodo est natura, quæ variatur? quod enim variationes, & mutationes capit, nondum finibus, terminisque natura continetur. mutatur autem corpus, & variatur. & quod fuit in pigritia & ignauia, temperat, & clamant præcepta: non fornicaberis. clamant: non

Rom. 12, 1.

B adul.

adulterabis; & precipiendo tollunt facultatem faciendi; & quod peccati poterat, hortando cohibent; & adiungendo rationem ad iudicium, ut mens in virtutem propensa, corpus etiam ad virtutem attrahat.

Sane quidem corpora Sanctorum tantum in virtute profecta sunt, ut honorata fuerint, & non facta vacua ab operatione, & viduina.

4. Reg. 13.

Mortuum jacebat corpus Elisei, & cum jaceret mortuum, suscitavit mortuum: expulit mortem, liberauit ab obitu, reuocauit ad viuos vitam defunctum, excitauit a mortuis, corpus a Deo factum.

A. 7. 5.

Quod si Manichæi contra hoc furentes, etiam scripturam accusant, neque legem honorant, deterreat eos simile exemplum; faciat umbra Petri, ut ipsos pudeat: umbra enim erit corporis, quæ cum corpora egrorum inumbrabat, eorum morbos depellebat.

Cum tales ergo sint nostræ rationes demonstratiuæ, & talis sit actio item demonstratiua, quomodo non sint absurdi, qui quæ aptari, & colligari non possunt, verbis aptare, & colligere studuerunt? Neque enim Manichæi, Corpus Satanæ gestauimus, anima vero Dei est, ac corpus quidem sic natura factum est, malum ex malo: anima vero natura facta est bona, ex bono originem trahens. Sunt igitur duo principia, & duæ substantiæ, & duo principia sunt causæ, altera quidem corporis mali, altera vero animæ bonæ. Bona igitur est anima, & corpus malum. & quomodo corpus quidem temperans est, anima vero sæpe pigra? quomodo utrunque non manet in ordine suo? sed contra potius quod erat diaboli, fit Dei; & quod Dei, diaboli. & dissoluta est vulgata inimicitia; & facta amicitia, & foedus, Deo animam dimittente, ut inferuiat diabolo; & contra diabolo corpus, ut inferuiat Deo. Inferuit enim Deo, cum est temperans. Hoc autem Dei est, sicut rursus inferuit anima diabolo, cum non credit, & loquitur blasphemiam.

Quomodo igitur non merito moueat prudentibus risum & cachinnos tam absurdum, & ridiculum ipsorum dogmata, quod introducere studuerunt? Quod autem ea vis animorum, quæ posita est in ratione, capta est vitio intemperantiæ, potuit autem rursus, & potest intemperantiæ illam, qua tenebatur, deferere; satis probat illa de filio adolescentiore apud patrem ignauia. reliquit patrem, profectus est ad voluptates, commoratus est in luxuria.

tan-

tandem rediit ad se. reuertitur ad patrem. dimittit turpitudinem. Proccedit supplex ad preces; consequitur veniam. precepta enim magni precii, quæ didicit, obiecit, quibus solum, quem peccatum parit, deleuit; & celebritatem lætam rationi consentaneam, & diuinam pro fletu reddidit.

Nescio an Apostolum criminantur, & in Apostolis numerat propter noua. Si noua laudant, quid aiunt de eo propter vetera? Non enim priora cum posterioribus conueniunt. Lupus erat Paulus, & repertus est pastor. mactabat; & hodie scutum. & tanquam propugnator sanguinem gregis fundere voluit; ad extremum periculis se obicit, & sanguinem suum profundere studuit. non enim recens natus, & cum dolore partus ex utero editus, usque ad tempus sepulturae in eodem statu perseuerauit; sed potius variis mutationibus ac conuersionibus usus est. Faustum quidem finem nactus, vitæ verò institutione superiori contraria usus, non erubescit, neque tacet vetera. Laudem vitæ nouæ putauit esse, quod ex tanta peruersitate egressus, ad tantum culmen virtutis reuersus est, & clamat: propter hoc Christus venit in mundum, ut peccatores saluos faceret, quorum primus ego sum. Sed ideo misericordiam consecutus sum, ut in me primo ostenderet Christus Iesus omnem patientiam ad informationem illorum, qui credituri sunt illi vitam æternam.

1. Tim. 1.

Cum autem chorum Apostolorum contemplabimus, intelligemus ex peccatoribus, & profanis hominibus fuisse collectum, qui multa olim peccauerant, & non sunt amplius errore lapsi: in quibus duo fuerunt, lapsos fuisse, & non iam lapsos esse. Quod si mala natura præditi fuissent, semper peccassent; rursus, si bona natura, nunquam peccassent. si verò in multis lapsi, & cum multa peccata commisissent, eò euaserunt, ut non peccarent, & ad vitam ab erroribus liberam deuenirent, constat naturam animæ liberam arbitrii ac voluntatis esse, non ad aliquid natura factam, sed electione mutationes capere; quocumque vult, se vertere & redire, quò reditum eligit; & interdum sic degere, interdum sic, ut vult, faciens voluntatem suam normam suarum rerum. norma enim actionis est voluntas facientis. Si autem quæ oderant, dilexerunt, & quæ dilexerant, oderunt, & non fuit sententia fixa in odio, sed instar volens leuiter se transfert, quo desiderat, ubi est natura? oportet

γινώσκω

ter enim naturam, quæ semper odit, semper odio habere, quod odit; & quæ semper amat, semper amare quod amavit: & non jam amare, quæ odio habuit; neque quæ amavit, odio habere, ubi autem sententiæ mutantur, & tot mutationes capiunt amicitia, quid aliud res est, quàm certamen?

Habebatur aliquando Iesus odio à Paulo, & magnopere amatus est ab eo, qui oderat. amabatur latrocinium à latrone, & odio erat virtus, & tantam mutationem mens cepit, ut quod valde oderat, magnopere amaret. hoc enim proprium est eius, qui studio virtutis tenetur, amare quidem quod odio persecutus fuerat; & odio habere, quod persecutus amore. Quin immò adolescentes voluptates adamarunt, & honesta odio habuerunt. Hodie cernimus eos esse in scientia & cognitione, idcirco nec agnoscuntur; idcirco secum certauerunt, idcirco nec imaginem veterem sumunt, at homines sunt, & iidem sunt, non desierunt esse homines, manente alioqui substantia, non manent mores. Substantia non sunt soluta, mores sublata sunt. vniuscuiusque substantia existit hominis substantia; sed non jam hominem agnosco, erat libidinosus, & factus est pudicus. Latro erat, & vitam benigni & benefici imitatus est, non figuram personæ deiecit; permanent lineamenta aspectus; non abstulit aspectum naturæ.

Cum hominem video, agnosco, qualis est: cum verò mores contempler, admiro, non amplius agnosco. morum translatio admirationem attulit. Substantia quidem non sunt mutata; corpus enim in substantia corporis perseverat, non aliud factum. nec enim corpus in incorporeum translatum est, nec anima alia existit secundum substantiam. Quin potius manentibus substantiis, non permanserunt studia,

Quid igitur dicemus? si manentibus substantiis, non permanserunt studia, non insunt in substantia studia. Si enim in substantia inessent, simul cum substantiis permanerent, & non mutarentur. Quod si substantia in natura sua perseverauerunt, non autem perseverauerunt studia, sed potius oculus, qui olim voluptate capiebatur, temperantiam pro claustro habuit; lingua, quæ olim prompta, & præceps fuit, & consilia præcurrens, jam freno rationis obtemperat & confitetur, & quæ errore carent, loquitur; corpus verò paulò ante erat in metu, quiescebat, erat contractum, & postea temperatè viuit: sequitur, naturam oculi non esse appetitum, neque linguæ naturam pecculantiam, neque corporis naturam pigritiam, & ignauiam.

Quod

Quod si oportet in naturalibus persistere, & non hæc tacere, oculi erat videre, non quomodo videret; & lingua item loqui, non quomodo loqueretur; qualitas enim motuū posita est in electione. Simplex autem, & non periculosa rerum motio membris attribuitur. Periculo igitur vacat simplex motus. incerta verò est mutatio. ac iudicium quidem & disciplina præceptionum, cum tanquam duces oculis præeunt, rectus & diuinus est aspectus vsq; ad ea, quæ aspectu digna sunt, porrectus. Cum verò negligentia dominatur, turpes, & fucatae sunt res. Sic etiam corpus, sic omne membrum actione honorat; actionem imitatur. bonum est, quod formatum est, potest enim deferuere virtuti. Sanctæ sunt leges, curant enim vt diligentiam adhibeat, quod formatum est. Misce cum formatione legem, & videbis quod formatum est, similitudinem eius, qui formauit, habere, imitabiturq; eum. sin verò formatus es, sed lineamenta formationis non reddis formato, ferè accusas, & calumniaris auctorem, & cum videris contumeliosus esse in id quod factum est, contumeliam infers ei, qui fecit.

γνώμη
ἡγεμονία
δύναμις
τοῦ
κρίσειν

Quandoquidem verò aliqua est animæ substantia, & non est soluta, neq; soluetur substantia eius, sæpe autem soluti, & sublatis sunt mores, quid quod solui potest, tanquam solui non possit, substantiale esse confiteris? Sunt sæpenumero animæ captæ quidem imprudentia, postea verò prudentiam amplexæ sunt. Et rursus sæpe prudentia illustres, quandoque in imprudentiam ceciderunt. Sæpe audiuit, homo cum in honore esset, non intellexit, comparatus est iumentis insipientibus, & similis factus est illis. clamauit etiam Paulus: stulta mundi elegit Deus, vt sapientes confunderet: igitur qui erant in stultitia, ad prudentiam deueniunt; & qui erant in prudentia, ad stultitiam; & segnicies quidem mentem cepit ægritudine prudentiæ captam, disciplina verò mentem insipientem recuperauit, & eiecta ægritudine imprudentiæ propriam valetudinem reddidit. Virtus ergo & virtutes mutationes ceperunt. comparari possunt, & amitti. habes, & non habes; inuenisti & amisisti. habes, q; inuenisti; non habes quod amisisti. inter eos, qui inueniunt, & perdidit, numeraris. aliud est, quod inuenitur & amittitur; hoc enim est virtus & vitium. Qui verò inuenit, & perdit, is est, qui virtuti & vitio operam dat. & vitium quidem nihil. propriè enim nihil est. non enim potest per se esse vitium. actionem verò mollitiæ affectionis consistentem, & studio consultæ voluntatis intereuntem

Pl. 48.

1. Cor. 1.

sume scilicet ex iis, quæ addiscuntur, & ex motibus considera quæ foris sunt; contemplare, quæ intus; perspice cogitationes: cum sentis turbidum motum, & tumultum quendam; cum voluptas titillat, cum jam sic in periculo versans, præsentia & præsidio paræ disciplinæ tranquillitatem, & multam constantiam in anima vides, idq; fit in eodem, neq; multo intervallo temporis, quin potius sæpe numero puncto temporis.

At sæpe cum anima aliquid turpe appetit, & statim se cohibet, & sedationem perturbationis sibi affert, ac continuo quæ ad temperantiam pertinent, legit, cum hoc, inquam, fit, quomodo nõ est admirandum? quomodo nõ est dicendum, nihil esse proprium animæ? sed potius proprium ab anima fieri id, ad quod se vult applicare, nullamq; turpitudinem per se esse, quin immò tunc videri esse, cum cogitatione fingitur. Non sunt igitur turpia per se, sed cum mens ad ea deflexit, & facta est propensa, tunc consistunt. vnde scholis indigni anima, à quibus acumen, & splendorem caperet. Ex quo fit, vt sæpe secum loquatur scipsum excitans; aut ab alio excitata audit, Benedic anima mea Domino, & omnia quæ intra me sunt, nomini sancto eius, & Lauda anima mea Dominum. aut enim rationibus excitata, & commota fortior facta est; aut alterius monita perfectum statum ei tribuunt. Sæpius verò se ad turpitudinem incitat & horratur, & quæ sunt absurda, sibi concedit, & clamat: anima habes bona posita in multos annos, comedere, bibere, latere.

Si animæ, quæ sibi suggerunt inhonesta, aliæ essent, ac per se essent; aliæ verò, quæ honesta, & temperata; dici posset esse duo genera animarum, & rursus eos, qui hoc dicerent, rideremus; essetque valde pudendum opinionis Manichæorum. quòd insaniam in duo genera diuidant, qui & sibi repugnantia loquuntur; & non tenent cum honore opinionis suæ absurdæ confessionem. Quòd si eadem sunt animæ, & anima, quæ paulò ante turpia sibi suadebat, suadebit sibi aliquando honesta. & quæ paulò ante ad honestatem se excitabat, quandoq; se in turpitudinem proiciet. & quæ aliquando honesta complexa est, & honore profecuta, aliquando illa deseruit, ipsa mutatione convincetur liberæ voluntatis esse.

Erat Demas cum Paulo, cum consuetudinem eius & familiaritatem magnificabat. Captus est cupiditate diabolica. reliquit con-

Pf. 102,
Pf. 145.

Lut. 12,

a. Tim. 4:

secundum Apostoli, & factus fugitiuus, ad gloriam sæculi properabat; Demas, inquit, me reliquit, diligens hoc sæculum, & profectus est Thesaloniam: sequebatur aliquando Ciezi Elisæum, & ad inferuendum ei se attemperabat, & ostensa opportunitate habendi pecunias, dimisit diuina, & acceptis nummis, mentem suam vendidit, & pecuniis addixit. Iudas è numero Apostolorum erat, expellebat aliquando febres, militauit contra daemones, vnus erat ex iis, qui aiebant, Domine ecce daemonia subiiciuntur nobis; & qui daemones verberauit, paulo post hamo cupiditatis captus est: atq; hi quidẽ tales fuerunt participatione libera voluntatis ad res turpes traducti.

4. Reg. 5.
Luc. 10.

Quid de Petro & Thoma dicitur? erat aliquando piscator Petrus, & malus erat, non enim erat expers peccati, homo siquidem erat. reliquit sagenas, & pisces, & relictiis omnibus sequebatur, vt solum Iesum haberet: & relictiis primis, non desiderio suo frustratus, reperit, quod quæsiuit, & consueque progressus est, vt au-
Mat. 16.
diret: Tu es Simon filius Ionæ; tu vocaberis Cephas. quod nomẽ significat Petrum, vt audiret: tibi dabo clauas regni cœlorum; vt testimonium ei tribueretur, caro & sanguis non revelauit tibi, sed pater meus, qui est in cœlis. Postea lapsus est in verbo petulantii; & cum ad increpandum processisset, nec ab increpatione fugeret, audiuit: vade post me sathana, scandalum mihi es, quia non lapis, quæ Dei sunt, sed quæ hominum. paulo ante clauas acceperat, & pater in eo loquebatur, Petrus pro Simone appellatus. Sed pro remuneratione increpationem elegit. veruntamen facta est lapsio medicina, & factus est melior, facta est increpatio domini remedium; & mens curationem amplexa est, & magnus, ac diuinus erat Petrus. & qui lapsum curauerat, nihil damni in eo, quod prius dictum est, fecerat. vt autem Dominus traditus est, & ducebatur ad atrium Pontificis, prodidit se, timori succubuit, ille fortis Petrus tremefactus est. qui clauas acceperat, periculum fuit, ne extra januam veritatis verum diceret. periculum fuit, ne se verè faceret anathema, cum munitus est. exinaniuit mentem, qui plenus erat; ab vna puella victus est. ancillam metuit, non potuit seruæ resistere. cecidit formidine consternatus, ille in Deum pius, ille Deo charus, ille qui illa insignia nouit: qui dominum vidit. cum hæc dico, non vt eum accusarem, dico. confidit enim me hæc dicere, vt veritas caluminiam non subeat: pro defensione veritatis loquor. seruam veritatis adhi-

Ille, dicit, quæ confectus est à Deo reuelata, tu es Christus filius Dei vi-

adhibeo, ne mendacium vincat. ministrum veritatis produco, vt quia volunt Manichæi naturas esse in culpa, & in naturæ rationem infaniunt, Petrus à me productus naturam demonstret. demonstrant enim multæ eius mutationes ea, quæ libera voluntas effecit. & euanesceat ortus rumor, siquidem libera voluntas præmia iudicii cõficit. electione enim (id est, ratione & voluntate) viuimus. electioni referuamus officia.

προαίρεσις
σφραγισμένη
ἐστίν.

1. Cor. 9.

Idcirco formido, ne in negligentia simus, siquid laboramus. vt cum non videmur muniti esse, de repente propter negligentiam in interitum cadamus. Propter nos dicit: castigo corpus meum, & in seruitutem redigo, ne cum aliis prædicauerim, ipse reprobus efficiar. rationem de reprobo metuo. agnosco quod est in electione lubricum, & præceptis. diligentia & accuratione procliuatatem præmunio. Sepio facilitatem liberæ voluntatis labore meditationis. Atq; hæc quidem Petrus, & loquitur, & scribit, & gaudet, quod & peccata ipsius, & virtutes sint explanatio dogmatum. Ob hanc causam peccata Sanctorum prodita sunt. Quid enim eis doleret, si eorum peccata tacita fuissent? Quis illa scripsit? an mali non accusauerunt bonos? an boni peccata bonorum non narrauerunt? alii verò sua? Paulus sua. Ioannes Petri peccata, deinde Thomæ, & alius aliorum. Si enim mali accusassent, reprehenderemus ordinem, & de inuidia atq; liuore quereremur, quod ista dixerunt, qui oderant. Sin verò ipsi sua, aut boni bonorum lapsus prodiderunt, quin potius Spiritus S. qui in Sanctis locutus est, & ipse Dominus delicta seruorum suorum exposuit, & non silentio dissimulauit; causam quarimus. non enim ea dixerunt, vt criminarentur, criminationem enim eiecerunt & repudiarunt; sed si illorum peccata tacita fuissent, fuisse natura à peccatis alienos, suspicio esset. Pro veritate igitur commemorata sunt. & narratio peccatorum veritatem docet & explanat.

ἐκ τῶν ὁμοίων

O rem communem mirabilem! Scripta sunt Sanctorum peccata, vt sciatur veritas. quod ex similibus nati, & similiter orti, studio virtutis excelluerunt, qui non natura vicerunt, sed virtute claruerunt. quod si apud Petrum & alios Apostolos non natura, sed libera voluntas virtutem definit; apud quosnam naturam peccati expertem inuenire possumus, si apud Apostolos non potuimus? vbi indagare poterimus? frustra & vanè quæ non sunt, curiosè inquirimus. en, Petrum interrogo; en, Thomam excutio, non loquor vetera. non comm-

commemoro Dauid, tametsi debebam, vt à quibus optant ignorantes, inde accusationes ferant; vt de quibus libenter differunt, ab illis redarguantur. quia enim Euangelis studuerunt, ex Euangelis protulimus, vnde conuincantur. Idcirco enim legem sine lege loquuntur, μη φιλολογῶντες; idcirco scientiam Euangeliorum non tenent, qui initium Euangeliorum non susceperunt, initium Euangelii Iesu Christi, sicut scriptum est in Esaia Propheta: hi principium disciplinarum repudiauerunt factò principio telarum, quæ in malicia ab ipsis texuntur.

Hoc dicit, quia negat Manichæi vetus testamentum, quod est noui fundamentum.

Qui beneficium suum in anima recondit, hic si ingrediatur, & intus sit, diuini conuentus fiunt in ea, & celebritates, quæ Sanctos decent, & chori, qui sermone exprimi non possunt, & lætitia, quæ silentio honoratur. Statim enim iste mentem erigit, atq; animam reddit aligeram, & sublimem ad meliora efficit. Sane quidem, si quis illum videret, non iam seipsum aspiceret, sed pulchritudinem, quam contemplaretur, obstupesceret, cætera omnia seceda duceret. Propter illius decorem clamat, vanitas vanitatum, & omnia vanitas, omnia existimo stercora, vt Christum lucrifaciam. Si verò hic pulset, & mens cunctetur, ac somno se dedat, sitq; ipse tarditatis causa, emit tit vocem, aperi mihi foror mea, sponsa, quoniam caput meum impletum est rore. & cincinnati mei guttis noctis, hæc dicit, vt amicitiam delectet, & curam prouidam significet, & quod ratio exclusa tolerat; & cum foris est, sustinet, & non recedit, donec continua petitione, & pulsu seipsam mens aperiat, præbens locum pulsanti.

Circumeunt autem prestigiatores, & pseudoprophete, ac pseudo-christi, partim pulsantes, partim fodientes. ac pulsu quidem molliore vtentes, & verum pulsus imitantes, vt similitudine pulsus fortasse mens decepta, tanquam domestico, & noto aperiat, qui non recusant parietes labefactare, immò student perfodere, vt per fallaciam, aut per vim mentes capiant. & vero alios quidem vi, alios præstigiis fraudulenti sefellerunt. Quamobrem sapientes & honesti custodes clauium scientiam cum vigilantia miscent, vt quia vigilant, non perfodiantur parietes; quia sapientes sunt, non fallantur. Sapientia enim non præbet locum præstigiis, neq; vigilantia perfodientibus. quocirca honesti, & honestæ qui sumus, mentes nostras clauem custodiamus, scientia quidem fraudem vincentes, vigilia verò nos ipsi à directione seruantes.

FINIS.

C

DIDY-

